

Константюк Наталія

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Баліцький Сергій

студент групи ПФМЗ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Nataliia Konstantiuk

PhD (Economics), Docent
Associate Professor Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Serhii Balitskyi

student of group PFmz-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТРУКТУРУ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА FINANCIAL SUSTAINABILITY MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON THE CAPITAL STRUCTURE OF THE ENTERPRISE

Фінансова стійкість є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства з позиції довгострокової перспективи. Вона відображає здатність підприємства відповідати за свої борги й зобов'язання та нарощувати економічний потенціал. Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використанням. Вона виступає головною умовою життєдіяльності і основою стабільності фінансового стану підприємства. Недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства, відсутності в нього коштів для розвитку виробництва і взагалі поточної діяльності. Надлишкова фінансова стійкість також може негативно впливати на виробничо-господарську діяльність, виступати гальмом її розвитку, супроводжуватися нарощуванням затрат підприємства, накопиченням надлишкових запасів і резервів.

Фінансова стійкість є головним компонентом загальної стійкості підприємства. Вона відбиває такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи коштами здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробництва і реалізації продукції, а також витрати по його розширенню і відновленню.

Фінансова стійкість – один із головних чинників, що впливає на досягнення підприємством фінансової рівноваги та фінансової стабільності.

Забезпечення фінансової стійкості підприємств, стабільності їх функціонування є основним напрямом макроекономічної стабілізації, оскільки макроекономічна і макрофінансова стабілізація в короткостроковому та в довгостроковому періодах є тим економічним середовищем, в якому створюються сприятливі умови для підприємств.

Високий ступінь зв'язку фінансової стійкості підприємства з формуванням, розподілом та використанням його фінансових ресурсів, визначає необхідність врахування в процесі управління нею теоретичних основ та механізмів функціонування капіталу і, в першу чергу, таких аспектів як оборот, вартість та структура капіталу підприємства.

Безперечно, фінансова стійкість підприємства, пов'язана з рухом позикового капіталу, що використовується для здійснення господарської діяльності. Цей зв'язок обумовлено тим,

що в сучасних умовах кредит є важливим джерелом задоволення потреби підприємства в грошових ресурсах. Яким би високим не був рівень самофінансування операційної та інвестиційної діяльності підприємства, для забезпечення прискореного росту і підвищення фінансової рентабельності йому необхідно залучати позиковий капітал. А от ефективність управління фінансовою стійкістю підприємства і вимагає знання особливостей та форм позикового капіталу, механізму формування ставки відсотків на кредитному ринку та специфіки організації кредитної системи країни.

Вищою формою стійкості підприємства є його здатність розвиватися в умовах змінного внутрішнього та зовнішнього середовища, а задля цього підприємство повинно мати можливість залучати позиковий капітал, тобто бути не лише платоспроможним, але й кредитоспроможним, а саме мати всі необхідні умови для залучення позикового капіталу та здатності своєчасно повернути взятую суму кредиту з виплатою відсотків. Перш за все, кредитоспроможність підприємства з точки зору багатьох спеціалістів у сфері фінансового менеджменту визначається його поточним фінансовим станом та можливими перспективами його змін. Наприклад, якщо у підприємства знижується рентабельність, воно стає менш кредитоспроможним, а це, в свою чергу, може призвести до погіршення фінансової стійкості підприємства.

У свою чергу, обслуговуючи процес кругообігу капіталу в грошовій формі, сформований грошовий потік підприємства повинен забезпечити не лише своєчасне надходження та витрачання грошових коштів, але і певний рівень їх запасу з метою підтримання постійної платоспроможності та, як результат, забезпечення фінансової стійкості підприємства. Тобто, першочергового значення для забезпечення чи підтримання на необхідному рівні фінансової стійкості набуває також і оптимальне управління структурою грошових потоків підприємства.

Для забезпечення та підтримання фінансової стійкості підприємств необхідно, щоб частина їх коштів зберігалася у грошовій формі чи мала високий ступінь ліквідності. Відповідно, актуальною є необхідність створення механізмів регулювання грошових потоків підприємства. З іншого боку, управління активами забезпечує не лише визначення необхідного обсягу грошових коштів для підтримання постійної платоспроможності підприємства, але й формування їх раціональної структури. Адже, різні види активів, в залежності від універсальності свого функціонального призначення, швидкості обертання мають різний ступінь ліквідності. Тому, при формуванні структури активів підприємства з позиції ефективного управління його фінансовою стійкістю необхідно забезпечити у їх складі достатні обсяги таких видів, які за необхідністю могли б бути швидко конвертованими в грошову форму за своєю ринковою вартістю.

Управління фінансовою стійкістю підприємства являє собою систему принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням такого стану фінансових ресурсів і активів, їх формування та розподілу, яка б дозволила господарюючому суб'єкту розвиватися на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності та забезпечення і підтримання його фінансової рівноваги. Основною метою такого управління є забезпечення фінансової безпеки та стабільності функціонування і розвитку підприємства в поточному та перспективному періодах, що дозволить, в кінцевому підсумку, максимізувати його ринкову вартість. Для досягнення цієї мети управління фінансовою стійкістю підприємства має забезпечити виконання наступних завдань:

- забезпечення оптимальної структури капіталу та активів,
- забезпечення постійної платоспроможності та кредитоспроможності,
- збалансування та забезпечення оптимальної структури грошових потоків.

В процесі управління фінансовою стійкістю підприємства головна мета та його основні задачі реалізуються шляхом здійснення певних функцій, які варто розглядати поперше, у якості функцій управління фінансовою стійкістю як управляючої системи та які є складовими будь-якого процесу управління незалежно від виду його діяльності,

організаційно-правової форми, розміру та форми власності (аналіз фінансової стійкості в поточному періоді, прогнозування параметрів фінансової стійкості на плановий період, розробка дієвої системи стимулювання реалізації управлінських рішень щодо управління фінансовою стійкістю і здійснення ефективного контролю за виконанням прийнятих рішень щодо забезпечення чи підтримання на необхідному рівні фінансової стійкості) та по-друге, у якості функцій управління фінансовою стійкістю як специфічної сфери управління підприємством в цілому.

Управління фінансовою стійкістю підприємства має певні особливості: відповідає ознакам підпорядкованості до загальної системи управління господарською діяльністю підприємства; залежить від економічних особливостей конкурентного середовища та організаційно-правової форми функціонування підприємства; завжди пов'язано з постійною дією фінансових ризиків погіршення економічної урегульованості використання ресурсного потенціалу. Також управління фінансовою стійкістю підприємства забезпечує стабільну платоспроможність у тривалій перспективі, в основі якої є можливості постійної збалансованості активів і пасивів, доходів і витрат, позитивних і негативних грошових потоків.

Досвід процвітаючих в умовах ринку підприємств переконує в тому, що їхній стійкий розвиток залежить від сукупності таких властивостей, як гнучкість і швидкість реакції на зміни в кон'юнктурі ринку, конкурентоздатність продукції і виробництва, інвестиційна активність, висока ліквідність і фінансова стабільність, широке використання інноваційних факторів для саморозвитку.

Спроможність підприємства вчасно здійснювати платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, переносити непередбачені потрясіння і підтримувати свою ліквідність в умовах стратегічної спрямованості свідчить про його стійкий фінансовий стан, і навпаки.

Процес управління фінансовою стійкістю підприємства повинен послідовно здійснюватися за такими етапами: усунення неплатоспроможності, відновлення фінансової незалежності, зміна фінансової стратегії з метою прискорення економічного зростання. Повна фінансова стабілізація буде досягнута лише тоді, коли підприємство забезпечуватиме зниження вартості капіталу, та, водночас, постійне зростання ринкової вартості підприємства. Ця задача потребує збільшення темпів виробничого розвитку на основі корегування фінансової стратегії підприємства. В цілому ж фінансова стратегія повинна забезпечувати високі темпи економічного розвитку за одночасного зниження загрози банкрутства.

Перелік використаних джерел

1. Константюк Н., Дзодз І. Управління фінансовими результатами діяльності підприємства з метою оптимізації структури капіталу. *Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 22-24 вересня 2016 року, Тернопіль, Крок, 2016. С. 83-85.

2. Константюк Н., Когут І. Основні аспекти управління активами підприємства. *Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 22-24 вересня 2016 року, Тернопіль, Крок, 2016. С. 85-87.

3. Константюк Н. І. Базові аспекти ефективного управління фінансами підприємства. *Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах*: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 2020. С. 50-51